



FORUM Conferentie

'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

**Verslag van FORUM conferentie  
georganiseerd in samenwerking met de Organisation for  
Economic Cooperation and Development (OECD):**



**7 Oktober 2009, Caballerofabriek, Den Haag**





**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

## AANLEIDING

De werkloosheid onder jongeren ligt met 11% tweemaal hoger dan de gemiddelde werkloosheid in Nederland, voor allochtone jongeren bedraagt de werkloosheid zelfs 21%. Wat impliceert dit voor de integratie van jongeren? Hoe doet Nederland het vergeleken met andere landen? Waar zitten mogelijke oplossingen?

De rode lijn in de conferentie die FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling organiseerde in samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) op 7 oktober 2009 in de Caballerofabriek – waar in de jaren '80 de productieafdeling voor 45% draaide op allochtone werknemers en de eerste filtersigaret het licht zag – was als volgt:

Neem je verantwoordelijkheid om jongeren die tijdelijk of zelfs langdurig van de arbeidsmarkt uitgesloten worden, te ondersteunen. Als werkgever, als medewerker van een UWV, als docent of directeur van een onderwijsinstelling of als vakbondsbestuurder. Probeer daarbij de regels en richtlijnen van instituties te doorbreken zodat jongeren direct en persoonlijk aan werk of extra scholing geholpen worden.

In de Caballerofabriek wisselde het publiek met het panel van gedachten, afgewisseld met verschillende voordrachten. Sadik Harchaoui (voorzitter raad van bestuur FORUM), benadrukte het belang van aandacht voor de arbeidsmarktpositie van kwetsbare groepen in de samenleving, juist in tijden van economische crisis. Stefano Scarpetta (Head of the Employment analysis and policy division, Directorate for Employment, Labour and Social Affairs, OECD) gaf een uitgebreide toelichting op de in september 2009 verschenen Employment Outlook. Jetta Klijnsma (staatssecretaris ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) reageerde vervolgens op de gepresenteerde cijfers en gaf aan welke maatregelen de regering reeds genomen heeft. Aart Jan de Geus (plaatsvervangend Secretaris Generaal, OECD) duidde de gegevens op politiek en bestuurlijk niveau. Jozias van Aartsen (burgemeester Den Haag) lichtte tot slot toe wat er in Den Haag voor acties ondernomen worden om jeugdwerkloosheid tegen te gaan.





## **FORUM Conferentie**

### **'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

#### **In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**

Tijdens het paneldebat werkten Jamila Aanzi (vicevoorzitter FNV Jong), Sandra van Gaalen (Landelijk manager arbeidsmarketing en arbeidsmarktprojecten, UWV Werkbedrijf), Jan Latten (Bijzonder hoogleraar demografie, UVA & Sociaaldemograaf, CBS), en Aart Jan de Geus (Plaatsvervangend Secretaris Generaal, OECD) met het publiek toe naar een aantal concrete beleidsaanbevelingen.

In dit verslag vindt u een weergave van de bijdragen van de verschillende sprekers en leest u welke aanbevelingen de middag hebben opgeleverd.



## PROGRAMMA

### Opening

#### Sadik Harchaoui



Voorzitter Raad van Bestuur  
FORUM

Harchaoui is voorzitter van de Raad van Bestuur van FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling. Onder zijn leiding werd in 2004 en 2005 een groot veranderingsproces ingezet om de positie van FORUM als onafhankelijk kennisinstituut verder te verstevigen. Zijn komst naar FORUM heeft onder meer geleid tot nieuwe programma's als Jeugd en Veiligheid (2004), Religie en Identiteitsontwikkeling (2005), het Servicecentrum Integratie (2005), Unit Internationaal en een nieuwe onderzoeksafdeling. De kennispoot is versterkt door nieuwe samenwerkingsverbanden, de katalysatorrol van FORUM heeft aan effectiviteit gewonnen en de projecten zijn in toenemende mate toegesneden op de nieuwe verhoudingen in de samenleving.

Sadik Harchaoui is tevens voorzitter van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO).

### Toelichting Employment Outlook 2009

#### Stefano Scarpetta



Head of the Employment analysis  
and policy division OECD

Scarpetta is hoofdauteur van de jaarlijks verschijnende Employment Outlook, monitor op het gebied van arbeidsmarktontwikkelingen en vooruitzichten in de OECD-landen.

Hij is hoofd van de 'Employment analysis and policy division' bij het directoraat 'Employment, Labour and Social Affairs' van de OECD. Scarpetta werkt sinds 1991 bij de OECD. Hij heeft verschillende grote onderzoeksprojecten geleid.



## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

#### *Reactie op de cijfers*

##### **Jetta Klijnsma**



Staatssecretaris Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Klijnsma was als PVDA-er van 1990 tot 2008 actief in de gemeentepolitiek in Den Haag waarna ze staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid werd.

Klijnsma studeerde geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen. In 1990 werd ze gekozen in de gemeenteraad van Den Haag. In 1998 werd ze wethouder en tevens loco-burgemeester. Na het aftreden van Wim Deetman was ze van januari tot april 2008 waarnemend burgemeester van Den Haag. Op 18 december 2008 volgde ze Ahmed Aboutaleb op als staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kabinet-Balkenende IV.

#### *Duiding van politiek bestuurlijke consequenties*

##### **Aart Jan de Geus**



Plaatsvervangend Secretaris Generaal OECD

De Geus is sinds 2007 Plaatsvervangend Secretaris-Generaal van de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) in Parijs. Hij was vanaf juli 2002 minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het Kabinet-Balkenende I. Vanaf oktober 2002 voerde hij tevens het beheer over het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De Geus was van 2003 tot 2006 minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het Tweede Kabinet-Balkenende en van 2006 tot 2007 in het Derde Kabinet-Balkenende. De Geus zat tevens in het bestuur van de CNV (Christelijk Nationaal Vakverbond) en was onder andere lid van het bestuur van de Stichting van de Arbeid en van de Sociaal Economische Raad.





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

#### *Paneldebat: formuleren van beleidsaanbevelingen*



**Jan Latten** is bijzonder hoogleraar demografie aan de Universiteit van Amsterdam. Tevens is hij als sociaaldemograaf werkzaam bij het

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en betrokken bij sociaaldemografische onderzoeken en prognoses. Hij publiceert onder andere over economische ontwikkelingen zoals internationale en nationale migratie en de gevolgen daarvan voor bevolkingssamenstelling en stedelijke ontwikkeling.



**Jamila Aanzi** is sinds juni 2008 vicevoorzitter van FNV Jong, de belangenbehartiger voor en door jongeren op het gebied van werk, zorg en inkomen. Voor zowel jongeren binnen als buiten de FNV. Als vicevoorzitter houdt Jamila zich bezig met het bewust maken van jongeren over hun pensioen, het minimum jeugdloon en jeugdwerkloosheid.



**Sandra van Gaalen** heeft gewerkt in control-beleids- en managementfuncties bij het ministerie van SZW, Arbeidsvoorziening en het CWI. Momenteel is zij landelijk manager arbeidsmarketing en arbeidsmarktprojecten bij UWV WERKbedrijf.

#### *Afsluiting – Jozias van Aartsen*



Burgemeester Den Haag





**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

## Sadik Harchaoui

'Regelmatig horen we dat deze crisis een andere is dan die van de jaren '80. Voor jongeren aan de onderkant van de arbeidsmarkt zullen de gevolgen echter niet anders zijn', aldus Sadik Harchaoui, die als voorzitter van de Raad van Bestuur van FORUM de conferentie opende. 'We betalen nog steeds de prijs voor het feit dat in de jaren '80 hele groepen mensen in de sociale voorzieningen geparkeerd zijn. De arbeidsparticipatie van allochtonen was in 1979 met 63% nog hoger dan de 55% onder autochtonen. Door de crisis van destijds daalde dat percentage snel. De jeugdwerkloosheid liep op tot 30%.'



'De vraag is hoe we de jeugdwerkloosheid in de huidige crisis willen bestrijden om dergelijke percentages te voorkomen. Gaan we voor 'laaghangend fruit,' het fruit dat makkelijk te plukken is, dan zullen we daar in de toekomst mogelijk de prijs voor betalen. Anders gezegd, focussen we alleen op jongeren die relatief makkelijk naar werk te begeleiden zijn, of richten we ons vizier tegelijk op de kwetsbare jongeren, 'het fruit' dat niet zo gemakkelijk verkoopt?' Harchaoui pleit ervoor dat juist die groepen, waaronder Wajongers en migrantenjongeren zonder startkwalificatie, de aandacht verdienen.' Het is daarom belangrijk te weten hoe de situatie er in verschillende landen nu eigenlijk voorstaat. Er is internationaal ontzettend veel statistische kennis beschikbaar. Over werkloosheid, over migratiepatronen, de arbeidsmarkt. Van deze informatie wordt toch vooral kennis genomen door een selecte groep. De intimi zal ik maar zeggen. FORUM vindt het belangrijk om dit materiaal in het maatschappelijk middenveld meer met elkaar te delen en te bespreken. In Nederland zijn veel organisaties met het thema bezig. Op het kennisniveau wordt bijvoorbeeld door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) uitstekend werk verricht.





**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

#### In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

Maar ook op het 'doeniveau' gebeurt veel. Mensen die daadwerkelijk banen proberen te creëren en jongeren matchen. Scholen, lokale instellingen, gemeenten, het UWV Werkbedrijf. Al het werk dat we verrichten en de oplossingen die we aandragen zijn vooral belangrijk vanuit het integratieperspectief. Bij elke ontwikkeling kan je je afvragen wat het effect is op integratie in den brede. Het is mijn volste overtuiging dat we dat onderschatten.'

FORUM brengt daarom op basis van indicatieve CBS cijfers een monitor uit waarin de situatie van allochtonen op de arbeidsmarkt nauwlettend gevolgd wordt. 'Uit deze monitor zien we een aantal cijfers opdoemen waar we steil van achterover zouden moeten slaan. In het 2<sup>e</sup> kwartaal van 2009 is de werkloosheid onder de 15- tot 25-jarige autochtone Nederlanders met 11% ruim twee maal zo hoog als de gemiddelde werkloosheid van bijna 5%. In een jaar tijd steeg de jeugdwerkloosheid van 9 naar 11%, terwijl de werkloosheid onder jonge allochtonen toenam van 18 naar 21%. Let wel, dit is dus ruim viermaal zo veel als de gemiddelde werkloosheid. Van de Marokkaanse jonge mannen en Surinaamse jonge vrouwen is respectievelijk 29 en 25% werkloos. Bij twee groepen is de werkloosheid verrassend genoeg gedaald: bij Antilliaanse en Arubaanse jongeren en vooral bij Marokkaanse jongeren. Maar bij meerdere allochtone groepen is de werkloosheidssituatie dus dramatisch slecht.'

'In de huidige tijd, met de vergrijzing in aantocht, de vervangingsvraag, de tekorten in bepaalde sectoren, lijkt men vaak te denken dat jongeren toch altijd wel ergens een baan moeten kunnen vinden. Ik denk dat dit de helft van het verhaal is. Voor kwetsbare groepen is de huidige crisis niet anders dan die van de jaren '80. Vooral omdat het ontzettend lang duurt voordat de mensen aan de onderkant weer een voet tussen de deur krijgen. Niet alleen op het gebied van onderwijs, maar ook op de arbeidsmarkt. Laten we de infrastructures die nu op lokaal niveau beschikbaar zijn goed gebruiken. De convenanten, de regionale plannen van aanpak die voortkomen uit het Actieplan Jeugdwerkloosheid. En ons elke keer afvragen: helpt dit ook de jongeren op VMBO 1 en 2 niveau? Helpt dit ook de laagste niveaus van het MBO? En als we deze jongeren onvoldoende terug zien in onze kaartenbakken, als we ze onvoldoende matchen, vind ik dat we er echt alles aan moeten doen om deze groep op weg te helpen. Ik denk dat we dan heel wat te winnen hebben.'



Slide 1

## The short-term employment outlook in OECD countries



- The financial crisis has quickly developed into a jobs crisis
  - OECD-area UR from 25-year low at 5.6% in 2007 to post-war high of 8.5% in July 2009 (or an increase of 15.1 mln)
  - Unemployment increased in all OECD countries, but differences large (e.g. GER, SPA)
  - Vulnerable groups – youth, immigrants and workers in temporary and part-time jobs – are bearing most of the brunt
- While the recession appears to be slowing, the unemployment rate is expected to rise further, possibly approaching 10% by end 2010
  - The recovery is expected to be weak
  - Job creation lags output growth early in a recovery
  - New OECD Projections available in November 2009

Slide 2

## Employment Outlook 2009 “Tackling the jobs crisis”



- KEY MESSAGE: Bold action needed to tackle high and persistent unemployment
  - Individuals in jobless households 5x more likely to be poor on average
  - Social costs go well beyond the loss of income (e.g. health, crime etc.)
  - Risk that hike in Unemployment becomes structural in nature
- Employment Outlook: Three main contributions
  - Provides detailed assessment of the employment and social impact
  - Summarises the early policy responses in OECD countries
  - Presents an overview of the key policy choices
- Served as background document for international policy debate
  - Pre-G20 Labour, London; G8/G14 Social, Rome; G20, Pittsburgh
  - Main reference for *OECD Employment and Labour Ministerial*, 28-29 September, Paris

12



**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**

**Stefano Scarpetta**

Stefano Scarpetta focust in wat hij noemt geen financiële, maar een 'jobs crisis' ook op kwetsbare jongeren. Aan de hand van de net verschenen *Employment Outlook 2009* legt Scarpetta uit dat in een jaar tijd de werkloosheid gegroeid is met maar liefst 15 miljoen mensen in de OECD-landen (zie slide 1) De werkloosheid zal in de loop van 2010 stijgen naar 10%. Dit houdt in dat er 5,7 miljoen mensen werkloos worden. Er moet snel actie ondernomen worden om de langdurige werkloosheid tegen te gaan (zie slide 2).

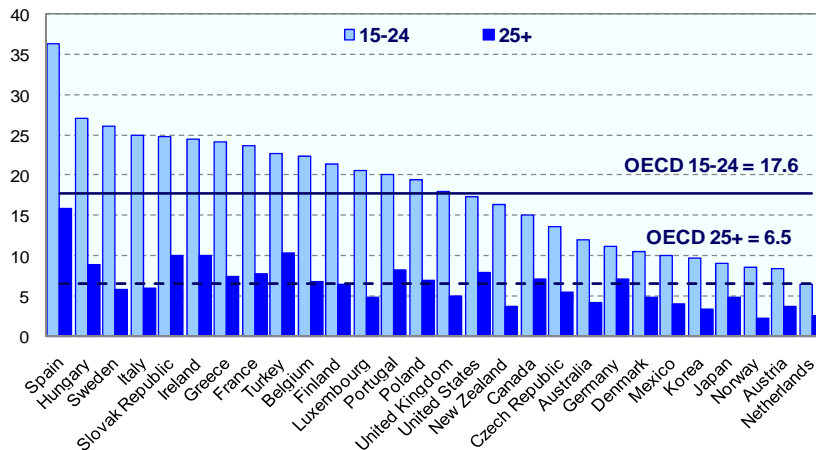
De jonge beroepsbevolking wordt onder andere door kortlopende contracten zwaarder getroffen dan ouderen. Ook groepen die zich al in een achtergestelde positie bevonden krijgen het zwaarder te verduren dan andere groepen. Met andere woorden: de werkloosheid wordt niet evenredig over de beroepsbevolking verdeeld, maar treft sommige groepen harder dan anderen (zie slide 3 en 4).

# JOBS for YOUTH



- **In general, youth face a much higher risk of unemployment than adults**
- **On average in the OECD , the ratio of 15-24 to 25-54 unemployment rates is close to 3 in mid-2009**

Unemployed as a % of the labour force



Source: National labour force surveys.

Slide 3:



7 oktober 2009 - Caballerofabriek Den Haag

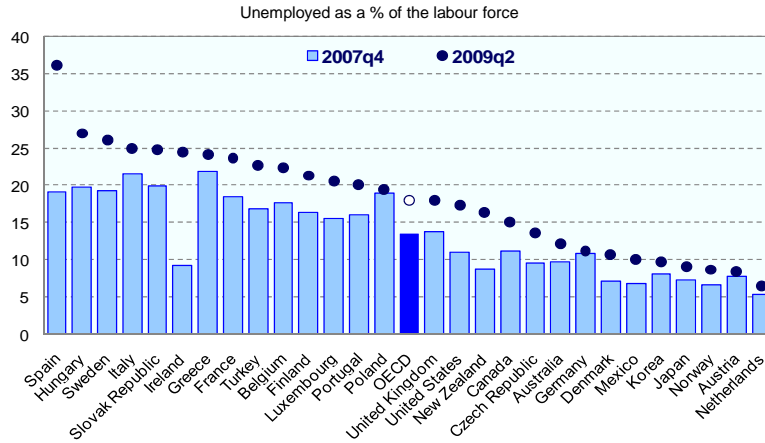




# JOBS for YOUTH

■ Youth are particularly exposed to a major downturn

- There is a significant deterioration of 15-24 unemployment rates mid-2009 compared to end-2007



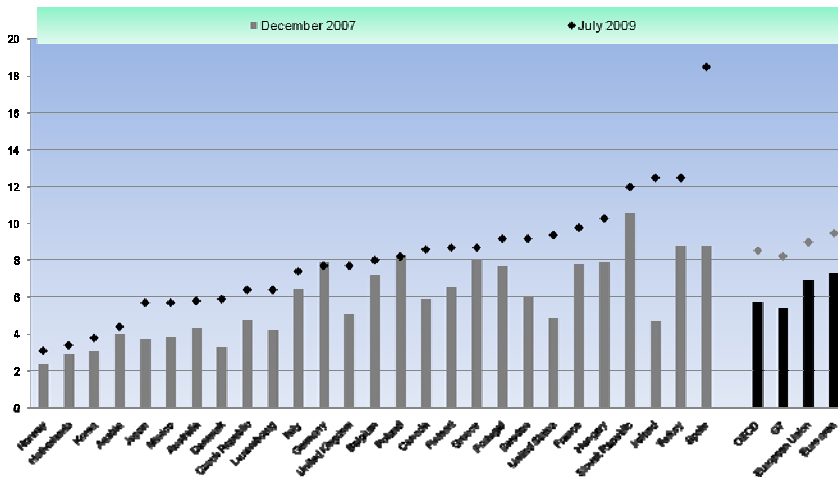
Source: National labour force surveys.

Slide 4:

## The unemployment impact so far differs greatly across countries



Unemployment rates in December 2007 and July 2009 in selected countries



Slide 5





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

#### In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

Uiteraard verschilt de werkloosheid van land tot land: Amerika (9,2%), Spanje (17,9%) en Ierland (11,9%) kennen de sterkste stijging. In deze landen is de werkloosheid sinds december 2007 verdubbeld (zie slide 5). Dit is vooral te wijten aan het ineenstorten van de huizen- en onroerendgoedmarkt.

## JOBS for YOUTH

### Recommendations: Target groups



- **Two groups of youth have difficulties in getting a firm foothold in the labour market**

- The group of "poorly integrated new entrants" \*
- The group of "youth left behind" \*
- The size of these two groups is increasing during the economic downturn, heightening the risk of long-term scarring

#### Slide 6

Dat is op zichzelf al problematisch, wetende dat verlies van inkomen ook gepaard gaat met hoge sociale kosten. Dat het daarnaast gemiddeld 4 tot 6 jaar kost om als economie er bovenop te komen, stelt niet gerust.

What to do? Scarpetta schetst een aantal uitdagingen waar we op korte termijn voor staan. Hoe richten we de arbeidsmarkt zo effectief mogelijk in dat de twee kwetsbaarste groepen (zie slide 6) geholpen worden?

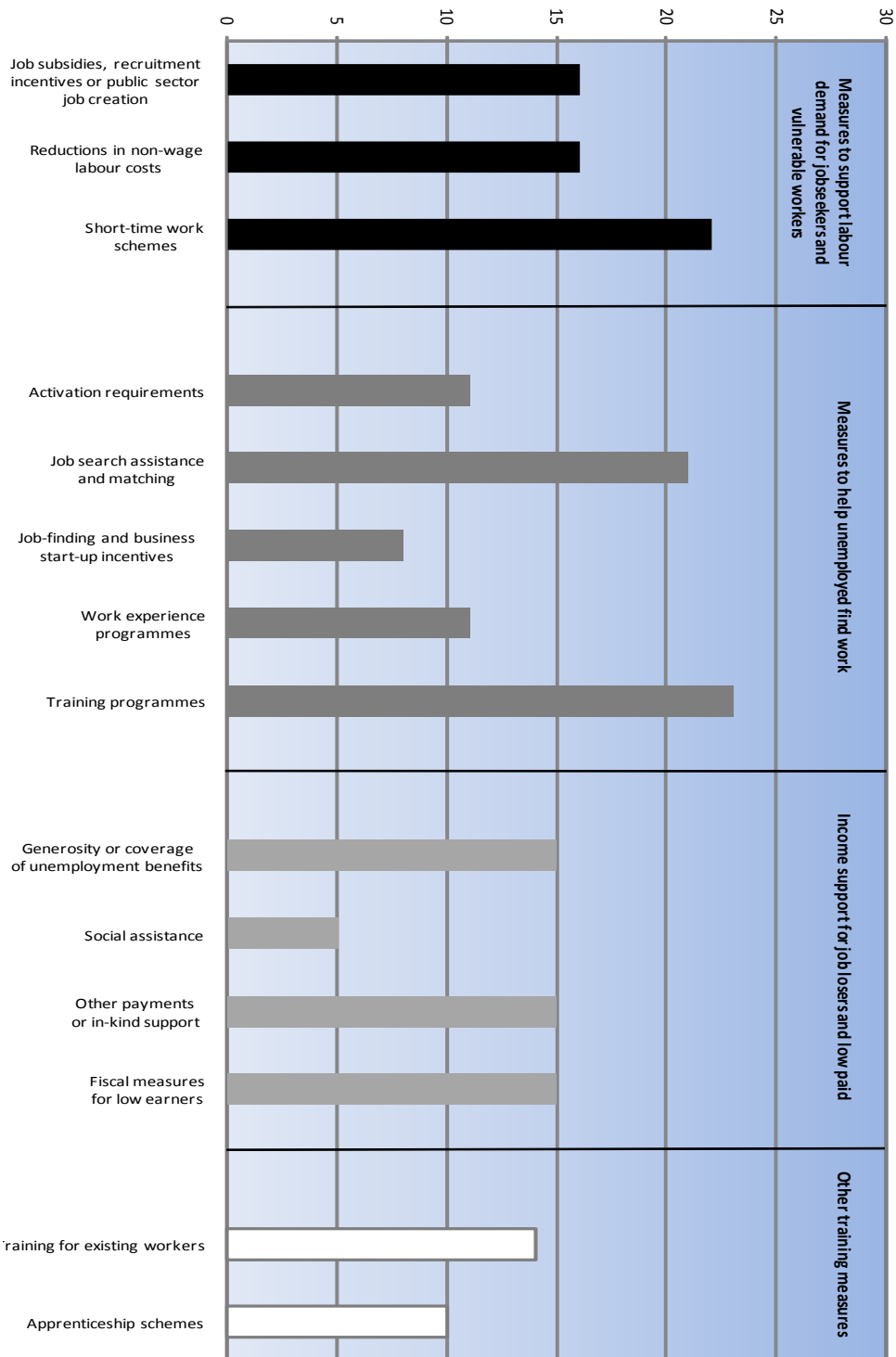




**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)



Slide 7





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

#### In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

Is de work-first mentaliteit 'crisisproof'? Wordt daarmee niet teveel ingezet op het behoud van werk, waardoor innovatie belemmerd wordt, en rigiditeit op de arbeidsmarkt gestimuleerd? Moet deze mentaliteit niet vervangen worden door de training-first aanpak? Dat Nederland een redelijk flexibele arbeidsmarkt heeft zal een positieve rol spelen. Uit de cijfers blijkt dat in een flexibele arbeidsmarkt (waar het ontslagrecht versoepeld wordt en mensen geen of lage sociale uitkeringen ontvangen, of slechts gedurende een korte periode) de groei van de werkgelegenheid na de crisis sneller inzet en hogere niveaus van werkgelegenheid bereikt worden dan een rigide arbeidsmarkt (met goede ontslagbescherming en uitkeringen gedurende langere tijd). Tijdens een crisis is goede sociale ondersteuning van werknemers belangrijk, maar deze moet als een *trampoline* werken voor het herstel van de werkgelegenheid. Dit houdt in dat sociale uitkeringen meteen na een crisis verminderd moeten worden. Zo worden de voorzieningen niet als een *hangmat* ('a passive net') gebruikt, met als risico dat werknemers ver van de arbeidsmarkt komen te staan of helemaal niet meer in het arbeidsproces terugkeren. Kwetsbare (migranten) jongeren voor wie losse baantjes geen *stepping stone* vormen naar een duurzame betrekking en de jongeren die noch opleiding noch werk hebben, moeten ondersteund worden. Enerzijds door voortijdig schoolverlaten te bestrijden (geen uitgebreide leerplicht, maar met competenties op zak de markt op!) en anderzijds door degenen die toch uitvallen te blijven betrekken. Hoe lang ga je door met deeltijd WW? Gezien het feit dat er nog wel van banen gewisseld wordt tijdens een crisis lijkt beleid dat zich richt op ondersteuning van werk zoeken effectief. Bovendien moeten we barrières aan de vraagzijde tackelen (discriminatie tegengaan, mentoring en rolmodellen). Tot slot door wederzijdse verplichtingen aan te gaan (inkomensondersteuning gekoppeld aan de plicht om te werken). Ieder land zal op zoek moeten naar een land-eigen oplossing.





## JOBES for YOUTH

### Recommendations: Policy challenges



- *Ensure that everyone leaving the educational system is capable of gaining the skills needed on the labour market* (e.g. lengthening learning period, strengthening apprenticeship targeted at low-skilled youth and young immigrants and promote second-chance learning opportunities for school drop-outs)
- *Make the transition from school to work less abrupt* (e.g. more opportunities to work while studying and compulsory internships at university)
- *Tackle the demand-side barriers to youth employment* (e.g. reduce the cost of employing low-skilled youth and labour-market duality; fight discrimination against the hiring of visible minorities; and promote mentoring of graduates with an immigrant background)
- *Make active labour market measures for the least employable youth more effective* (e.g. social assistance conditional to a learning obligation to get a qualification; activation and mutual obligations)

Slide 8





**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**





**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**





## FORUM Conferentie

'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

### Jetta Klijnsma



Staatssecretaris Jetta Klijnsma van SZW onderschrijft het gevoel van urgentie en de nadruk op kwetsbare groepen. 'Het is goed om hier met vertegenwoordigers van sociale partners en de lokale politiek stil te staan bij de gevolgen van de kredietcrisis voor de jeugdwerkloosheid. We zijn het immers sámen aan onze jongens en meisjes verplicht het spook van de jeugdwerkloosheid met alle mogelijke middelen te bestrijden. We moeten voorkómen dat jongeren werkloos worden en als ze dat toch worden, ervoor zorgen dat zij zo snel mogelijk werk of een opleiding vinden.' Ze benadrukt dat samenwerking tussen het kabinet, de gemeenten en het bedrijfsleven hierbij noodzakelijk is. 'In 2008 moesten we nog waarschuwen voor groenpluk. Werkgevers lokten jongeren al vóór hun eindexamen van school omdat zij niet aan personeel konden komen. Jongens en meisjes werden met dure mobieltjes en scooters verleid om hun schooltas aan de wilgen te hangen. Niet goed, want uiteindelijk hebben jongeren er helemaal niks aan als zij voortijdig en zonder diploma op zak de school verlaten. Die groenpluk werd veroorzaakt door de lage werkloosheid in Nederland.'

Het lichtpuntje dat Scarpetta schetste, namelijk dat Nederland het vergeleken met andere OECD landen zo goed doet, is wat de staatssecretaris betreft achterhaald. 'De jeugdwerkloosheid is in ons land al boven de tien procent gestegen. Dat is het dubbele van de gemiddelde werkloosheid. Onder allochtone jongeren is de werkloosheid zelfs viermaal zo hoog als gemiddeld. En we zijn er nog niet. De jeugdwerkloosheid stijgt in 2010 naar verwachting nog verder.' Er moet volgens haar vooral gezorgd worden dat de jeugdwerkloosheid niet structureel wordt en dat er geen verloren generatie ontstaat. Jongeren moeten geen jaren bezig zijn om hun ongelukkige start op de arbeidsmarkt in te halen.





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

#### In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

'Die jongeren kunnen er ook niets aan doen dat zij net nu, midden in deze dip, van school komen. De samenleving kan het zich niet veroorloven als er één of meer jaargangen verloren gaan voor de arbeidsmarkt. De economie trekt ooit weer aan. Hier spreekt niet alleen de optimist, maar ook de ervaringsdeskundige. Vanaf 2010 gaan ook nog eens ieder jaar negentigduizend mensen met pensioen. We hebben de jongeren straks gewoon keihard nodig als we de kansen niet willen missen die zich na de recessie ongetwijfeld voordoen.'

Met het Actieplan Jeugdwerkloosheid verwacht Klijnsma een forse prikkel te geven aan regionale oplossingen. Als dit budget gekoppeld wordt aan het participatiebudget en de nieuwe Wet WIJ (Wet Investeren in Jongeren, waarbij jongeren tussen 18 en 27 jaar op school zitten, werk hebben of een 'leeraanbod' van de gemeente krijgen (een combinatie van werken en leren) is de kans van slagen volgens de staatssecretaris nog groter. 'Zo houden we de jongeren die niet zelf besluiten op school te blijven en die zelf geen baan vinden binnen boord. Ook sociale partners hebben afspraken gemaakt om jongeren die meer dan drie maanden geen werk of studie meer doen, een plek aan te bieden in het bedrijfsleven. Maar we kunnen niemand dwingen om naar de gemeente te gaan. Via voorlichting proberen we jongeren daar wel toe over te halen en het einde van de crisis niet thuis op de bank af te wachten. Dit kan de overheid echter niet alleen of zonder onorthodoxe maatregelen (zoals na een 3e, nog een 4e kortlopend contract, of de hulp die jongeren in Groningen krijgen bij het opbouwen van een sociaal netwerk waardoor ze makkelijker hulp en werk kunnen vinden). Maar het is niet voor alle jongeren weggelegd om in deze moeilijke tijd een baan te bemachtigen. Daarom streven we ernaar om 10.000 mbo-leerlingen met een slecht arbeidsmarktperspectief niet van school te laten gaan maar langer door te laten leren. Ik was op werkbezoek in Vlissingen. Daar vertelde een jongen die nu nog een tijdje op school blijft dat hij de smaak helemaal te pakken had gekregen. "Als die crisis nog even aanhoudt ga ik na mijn mbo ook nog hbo doen" vertelde hij. Dat is de goede mentaliteit, mensen. Wel wil ik werkgevers oproepen om voor deze jongeren ook stageplaatsen beschikbaar te stellen. Want die hebben we hard nodig.'





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

Klijnsma sluit af met een laatste oproep om de schouders eronder te zetten. 'In de Employment Outlook staat dat wat die crisis betreft het ergste misschien voorbij is. Maar dat geldt wat de werkloosheid betreft nog niet voor Nederland. We krijgen nog harde klappen. Er is wat mij betreft geen reden om te denken dat we ons niet meer zo nodig hoeven in te spannen, dat het allemaal vanzelf wel goed komt. Dat gaat niet gebeuren. We moeten samen nog veel werk verzetten om de huidige generaties schoolverlaters een zachte landing op de arbeidsmarkt te laten maken. Dat geldt zeker voor allochtone jongeren die het nu extra moeilijk hebben. Die inspanning zijn we aan onze jongens en meisjes verplicht.'





**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**





## Aart Jan de Geus

Na de reactie van staatssecretaris Klijnsma duidt Aart Jan de Geus in rap tempo voorgaande beschouwingen en oplossingen in de hem welbekende politieke context. Evenals zijn voorgangers benadrukt hij dat de financiële crisis misschien over zijn hoogtepunt is, maar de effecten daarvan op werkloosheid zullen Nederland in de komende maanden voelbaar worden. Aangezien bepaalde jongeren harder getroffen worden dan anderen moeten maatregelen ook in het bijzonder op hen gericht zijn. 'We hebben het dan over de jongeren waarbij de achterstanden (geen diploma, allochtoon, wonend in achterstandswijken) zich opstapelen. Daarnaast is er de groep van jongeren die een tijdelijke baan hebben.' In Nederland ligt het gemiddelde van jongeren (15-24) met een tijdelijke baan met 45% hoger dan het OECD gemiddelde van 36%.

Dit mondt uit in een aantal politieke prioriteiten. De Geus spreekt zich ten eerste uit voor betere decentrale afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt en ontkokering. 'De begeleiding van jongeren die net van school komen naar de arbeidsmarkt kan beter geregeld worden in Nederland. Voor kwetsbare jongeren dient de *work-first* benadering tijdelijk vervangen te worden voor een *train-first* benadering, als ware een conjuncturele pleister. Zo hou je jongeren die moeilijk plaatsbaar zijn, verbonden met de arbeidsmarkt. Deze training is bij voorkeur *on-the-job*; het is een illusie te denken dat alle jongeren graag doorleren in de schoolbankjes. Vooral migrantenjongeren kunnen veel baat hebben bij mentoring. Bovendien zou Nederland stages en leerwerkplekken veel beter moeten monitoren,' aldus de Geus.

Met betrekking tot het *safety net* stelt hij voor dat werkloosheidsuitkeringen uitgebreid moeten worden, op voorwaarde dat dit gebeurt in het kader van de *mutual obligations* aanpak. 'Dit houdt in dat jongeren in ruil voor inkomensondersteuning meedoen aan trainingen en activiteiten om werk te vinden, zoals in de wet WIJ gebeurt.' Tot slot, een oud stokpaardje: kinderopvang speelt als onderwijsinstrument een belangrijke rol voor migrantenjongeren bij het leren van taal en cultuur en verhoogt daardoor later de kansen op de arbeidsmarkt.

'De Nederlandse arbeidsmarkt heeft een aantal kansen, in vergelijking met andere OECD landen. Het is echter belangrijk dat goed onderzocht wordt of het huidige beleid ook het gewenste resultaat behaalt.'





**FORUM Conferentie**

**'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'**

**In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)**





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

## Paneldebat

Na de verschillende voordrachten ging het publiek in gesprek met het panel. Doel was het met elkaar uitwerken van een aantal breed gedragen beleidsaanbevelingen. In het panel zaten daarom vertegenwoordigers uit verschillende sectoren die zich met jeugdwerkloosheid bezighouden. Tijdens het debat met Sandra van Gaalen (UWV WERKbedrijf), Jan Latten (CBS/UVA), Jamila Aanzi (FNV Jong) en Aart Jan de Geus wisselden onderwerpen als de regionale aanpak, de Rotterdamse aanpak, segregatie, arbeidsmarktgericht opleiden en vrijwilligerswerk elkaar af.



Dagvoorzitter Rocky Tuhuteru, leidde het debat waaruit na afloop de volgende beleidsaanbevelingen werden geformuleerd:

- Zorg er als werkgever voor dat (oudere) werknemers willen blijven werken;
- Zorg er als overheid voor dat laag/niet-gekwalificeerde jongeren op basis van wederzijdse verplichtingen (tussen overheid en jongeren) op de arbeidsmarkt komen;
- Verbeter als gemeente, regionale samenwerkingspartners of als onderwijsinstelling de afstemming tussen arbeidsmarkt en onderwijs. Met één duidelijke sterke regisseur: plaatselijke overheid;
- Switch voor moeilijk plaatsbare jongeren in deze crisistijd van work-first naar train-first benadering (on the job);
- Meer mentoring: door scholen en arbeidsmarktinstanties, want er zijn voor jongeren door omstandigheden te weinig mentoren, bijv.: gepensioneerden, oudere werknemers, rolmodellen;
- Beter monitoren van stages;
- Kinderopvang zien als een instrument voor scholing (taal en cultuur) en voor arbeidsmarktkansen;





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

- Houd van jongeren! Neem ze bij de arm (persoonlijke aanpak);
- Werkgevers rechtstreeks aanspreken en ondersteunen (denk aan bedrijfsadviseurs etnische minderheden, diversiteitsbeleid);
- Maak gebruik van scholen, zorginstellingen, gemeenten en eigen ondernemerschap; zij bieden nu de beste mogelijkheden voor werk(ervaring);
- Stimuleer het doorleren en een gerichte opleiding via persoonlijke bemiddeling;
- Benader jongeren persoonlijk en voorkom gemeentelijke bureaucratie;
- In (voor)laatste jaar van opleiding leerlingen kennis laten nemen van mogelijkheden op arbeidsmarkt ;
- Segregatie neemt toe: werkloze jongeren gaan met werkloze jongeren om, zorg dus voor vrijwilligerswerk en ervaringsprojecten met diploma's om ze betrokken te houden bij de samenleving;
- Verruim de werkwijze van de gemeenten en van regionale samenwerkingsverbanden.





## FORUM Conferentie

'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

### Jozias van Aartsen



De conferentie werd afgesloten door de burgemeester van Den Haag, Jozias Van Aartsen. Hij ging in op de Haagse aanpak van de jeugdwerkloosheid. Hij lichtte toe dat in de periode van juli tot september iets meer dan 400 jongeren een aanbod van de gemeente hebben gekregen. Van hen zit 27% weer op school, 38% heeft werk gekregen en 35% zit in een combinatie van leren én werken. 'Het lijkt erop dat, ondanks de landelijke en Europa-brede stijging van de jeugdwerkloosheid, Den Haag het aantal jongeren dat afhankelijk is van inkomensondersteuning, redelijk heeft weten te beperken. De werkgelegenheid is in Den Haag erg divers. Anders dan in Amsterdam of Rotterdam zijn we niet afhankelijk van een beperkt aantal werkgevers zoals Schiphol of de Haven. Traditioneel heeft Den Haag natuurlijk de Rijksoverheid, en bovendien hebben we een enorme toevoer van internationale instellingen en NGO's in de stad. Dat geeft hoop voor de toekomst, al moeten we ook realistisch zijn. De Employment Outlook voorspelt een verdere stijging van het aantal werkloze jongeren in 2010. Dat betekent dat de aanpak van de jeugdwerkloosheid hoogste prioriteit moet blijven. Het regionale plan van aanpak jeugdwerkloosheid biedt ons de mogelijkheid om extra middelen in te zetten. Den Haag kiest daarbij voor een geïntegreerde aanpak, in samenwerking met het UWV en ROC Mondriaan, onder het motto 'School, vóór Werk, vóór Inkomen. Via een uniek concept trekken wij iemand tussen de 18 en de 27 die zonder werk komt te zitten en die met zijn ziel onder zijn arm loopt, weer terug bij de maatschappij. We zorgen dat de jongeren zich melden op het zogeheten Werkplein. Binnen één week na aanmelding volgt een intensieve workshop, die duidelijk

29





## FORUM Conferentie

### 'Werken aan Jeugdwerkloosheid. Een internationaal perspectief'

#### In samenwerking met de Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)

maakt welk traject de jongere gaat volgen: Terug naar school om een opleiding te volgen of af te maken? Direct aan de slag bij een werkgever? Of een werkleertraject om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen?' De burgemeester benadrukt dat het spookbeeld van de jaren '80, toen een complete generatie verloren ging, voorkomen moet worden. Ook hij focust op de 'moeilijke gevallen', en beaamt dat het segregatie-element (dat zij die niet werken omgaan met mensen die ook niet werken) een risico vormt voor het in gang zetten van een downturn. 'Het is dan ook erg belangrijk om al vroeg, namelijk in het onderwijs, een traject in te zetten waarbij het bijbrengen van discipline en het binnenhouden van jongeren centraal staat. Daar zou in de komende tien jaar volgens mij het accent moeten liggen.'

